

Огляд економічної активності

У липні посилили активність усі ключові сектори економіки, однак нестабільність першого півріччя застерігає від оцінок про стійке відновлення

У липні 2021 року підвищилася економічна активність – сектори економіки здебільшого помірно наростили випуск. Поштовху надали відразу кілька факторів: зростаючий споживчий попит населення, прискорення темпів будівельних робіт (насамперед дорожнього будівництва), високі світові ціни на гірничо-металургійну продукцію, а також рекордні показники збору зернових. З іншого боку, капіталовкладення бізнесу в Україні майже на чверть менші докризового рівня. Це означає втрату конкурентоздатності вітчизняної економіки, враховуючи повне відновлення інвестиційного попиту в економіках-конкурентах.

Автор: Ігор Дейсан

Редактор: Юрій Шоломицький

Рис. 1. Динаміка роздрібно торгівлі

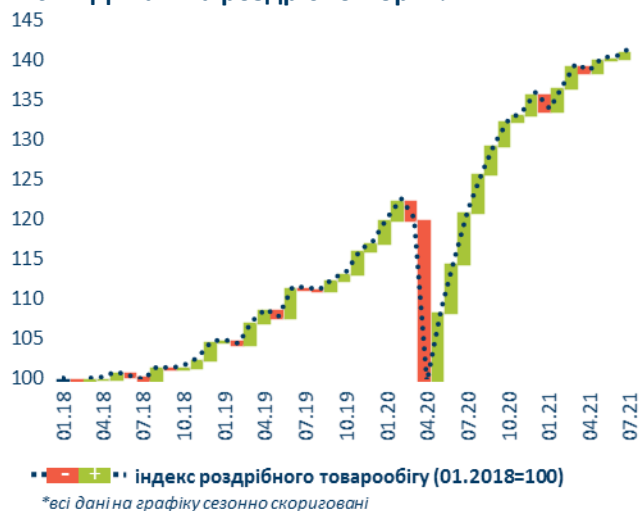
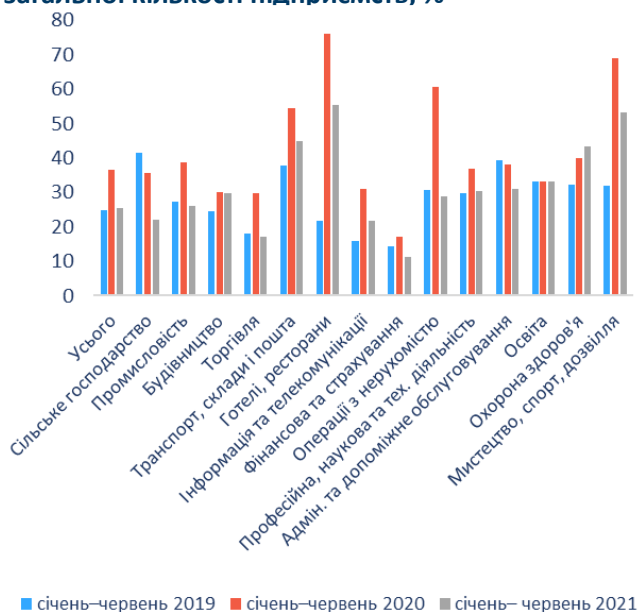

Рис. 2. Кількість збиткових підприємств до загальної кількості підприємств, %

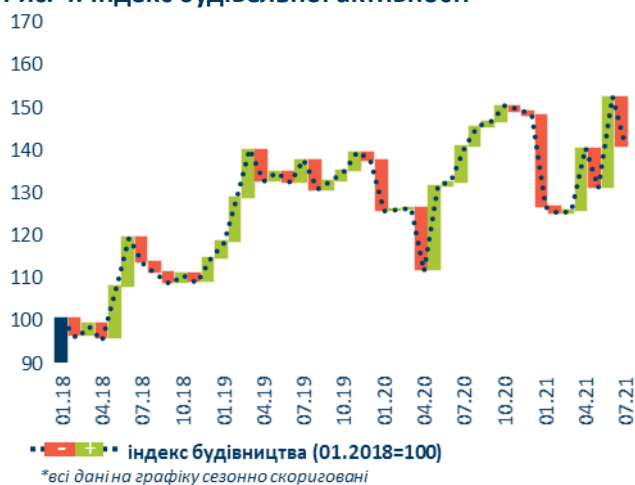
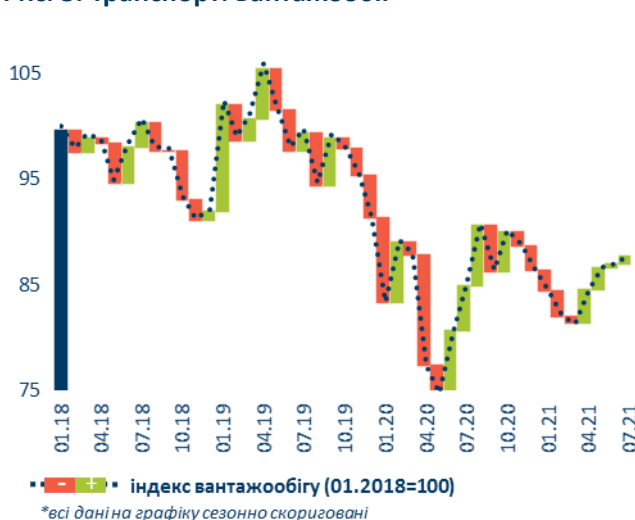

У липні спостерігалася найнижча точка спаду хвилі коронавірусу, а отже економіка України була позбавлена будь-яких внутрішніх епідеміологічних обмежень. Завдяки цьому населення могло ще більшою мірою реалізувати власний споживчий потенціал, забезпечений стійким зростанням доходів. Роздрібний товарооборот у липні зріс на 0.6% порівняно з попереднім місяцем (див. рис. 1, за винятком сезонного і календарного ефектів) та на 10.1% у річному вимірі.

Додаткового імпульсу економіці надавав зовнішній попит на продукцію гірничо-металургійного комплексу – сезонно скоригований рівень її експорту, виражений у доларах США, практично невпинно зростав протягом останнього плинного року. Однак фізичні обсяги експорту відновлювалися значно повільніше вартості такого експорту. А отже основний ефект на економіку мав відбуватися шляхом зростання прибутків. Позитивний фінансовий результат до оподаткування, отриманий добувними та металургійними підприємствами, забезпечив $\frac{3}{4}$ фінрезультату усієї економіки (половину – добувна галузь, чверть – металургійна). Таким чином, дві галузі фактично визначали прибутковість економіки у першому півріччі.

Варто зазначити, що багато видів економічної діяльності завершили перше півріччя з високою часткою збиткових підприємств (див. рис. 2). Фактично це є умовами для підвищення рівня концентрації на ринках товарів та послуг таких секторів.

Прибутковість багатьох видів діяльності обмежувалася значним подорожчанням енергоносіїв та інших компонентів собівартості. Занадто високі ціни на енергоносії та сировину, згідно з опитуваннями НБУ у 2-му кварталі, залишалися основними факторами впливу на спроможність підприємств нарощувати обсяги

Рис. 3. Промисловий випуск**Рис. 4. Індекс будівельної активності****Рис. 5. Транспорт: вантажообіг**

виробництва. Вочевидь, ці фактори знижують конкурентоздатність та зменшують маржинальний прибуток бізнесу, а це в свою чергу дестимулює інвестиції. В підсумку інвестиційний попит в Україні залишається у кризовому стані – майже на чверть меншим, ніж у докризовий час (див. розширену аналітику у додатку до записки). Це явно відображено у зниженні випуску машинобудівних підприємств – у липні 2021 року він був на 3.8% вищим минулорічного, однак на 16.4% меншим, ніж два роки тому. Крім того, машинобудівні галузі були серед виняткової кількості галузей, які все ще не повернулися до показників прибутковості, набутих до кризи.

В цілому обсяги промислового виробництва у липні зросли на 1.3% порівняно з попереднім місяцем (див. рис. 3, сезонно скориговано), однак ознаки відновлення тут рано вбачати, враховуючи надмірну волатильність у цьому секторі, яка простежувалася з минулого року. Крім того, зростання у промисловості частково пояснювалося поновленням високої активності в дорожньому будівництві у середині 2021 року.

Цього року бюджетом були заплановані чергові масштабні фінансування в рамках програми “Велике будівництво”, однак через значне зростання собівартості виробництва (зокрема, нафтопродуктів, кар’єрної продукції, оплати праці тощо) обсяги відремонтованих доріг, вочевидь, відставатимуть від рекордно високих обсягів минулого року.

Вантажообіг зростає четвертий місяць поспіль (у липні – на 1.0% порівняно з попереднім місяцем), що зумовлено збільшенням експорту товарів та високими показниками збору врожаю зернових. Обсяги транзиту російського газу територією України обмежені низьким попитом “Газпрому” на потужності вітчизняної ГТС. Росія повністю використовує заброньовані потужності через Україну¹, однак не викуповує додаткову потужність, запропоновану Оператором ГТС України, навіть попри низькі запаси в європейських підземних сховищах газу та ремонти на головних експортних магістралях «Газпрому».

Цього сезону прогнозується зібрати врожай зернових, який перевершить рекорд 2019 року (становив 75.14 млн. т). Зокрема, планується отримати рекордний врожай пшениці (30.7 млн т.) та високий врожай ячменю (10.1 млн т.)². Завдяки сприятливим погоднім умовам врожайність зернових культур у поточному році на 18%³ вища, ніж минулого року.

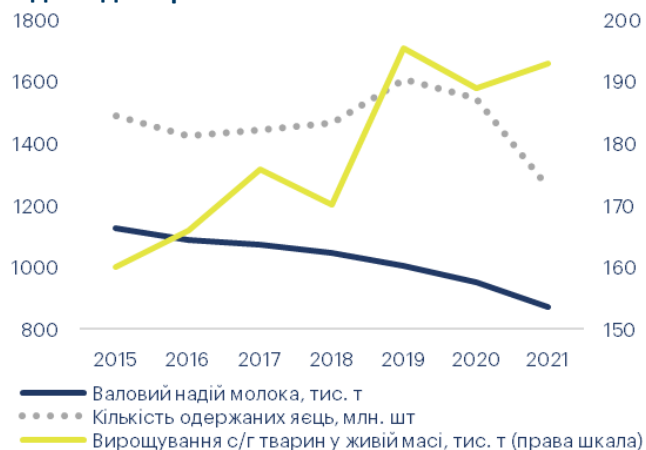
У тваринництві триває глибоке падіння, однак з’являються ознаки послаблення кризових явищ у молочному скотарстві. У липні показники вирощування (у живій масі)

¹ У “Газпрому” на 2021 рік діє довгострокове бронювання українських потужностей обсягом 109 млн куб. м на добу і 15 млн куб. м твердих потужностей заброньовано додатково на аукціоні 21 червня.

² Прогнози Українського клубу аграрного бізнесу.

³ Оцінки Мінекономіки.

Рис. 6. Показники тваринництва у липні відповідних років

великої рогатої худоби були на 2.2% вищими, ніж рік тому. Однак валовий надій молока падав високими темпами (на 8.2% у річному вимірі). Дефіцит молочної сировини вітчизняні переробні підприємства покривають імпортом.

Кількість одержаних яєць від свійської птиці все ще сильно скорочувалося у річному вимірі (на 18.5%) насамперед через значне падіння експорту.

Ризики охолодження активності: низхідна корекція цін на зернові, метали та руди на світових ринках (уже розпочалася); подорожчання цін на імпортовані енергоносії; посилення жорсткості заходів з метою обмеження поширення Covid-19 в Україні.

Ризики посилення активності: реалізація відкладеного інвестиційного попиту підприємств; швидше відновлення ділової активності в країнах-торгових партнерах.

Базові очікування: прогноз зміни ВВП у 2021 році — 4.7%